

МЕТОДИ В ГЕНЕТИКАТА

Име: _____ Дата: _____ Клас: _____

1. Хибридологичен метод

Класически метод, който изучава как се предават признаците при кръстосване на организми с различни белези. Използва се за установяване на наследствени зависимости.

2. Цитогенетичен метод

Изследва структурата и броя на хромозомите чрез микроскопско наблюдение. Използва се за откриване на хромозомни аномалии.

3. Метод на близнаците

Използва се за определяне дали даден признак се влияе повече от наследствеността или от средата. Сравняват се различни видове близнаци.

4. ДНК анализ

Модерен метод за изследване на ДНК, използван за различни цели – медицински, криминалистични и други.

5. Популяционен метод

Изучава разпространението на гени и белези в различни групи от хора или организми. Подходящ е за анализ на генетични характеристики в популации.

Задача 1. Кой метод е най-подходящ?

Случай 1

Екип антрополози решават да направят изследване за произхода и разпространението на малка изолирана общност в планински район. Те искат да разберат дали населението има специфични генетични особености и как се е променяло във времето. За целта планират да изследват кръвните групи на хората и честотата им.

Кой метод е най-подходящ за това изследване и защо?

Случай 2

Биология

10 клас

Бременна жена иска да разбере дали нероденото ѝ дете има хромозомно нарушение. Лекарят предлага да се направи определен тест.

Какъв метод има той предвид и какви нарушения могат да бъдат открити чрез теста?

Случай 3

Земеделец разполага с два сорта домати - единият е по-устойчив на суша, а другият ражда по-големи плодове. Той иска да създаде сорт, който притежава и двата признака едновременно. Как може да постигне тази цел?

Случай 4

В старо имение са намерени останки от няколко души от различни поколения. Един съвременен мъж твърди, че е наследник на този род и има право на наследство. В същото време има и други претенденти, които също искат да докажат родство.

Кой метод може да се използва и какви нови затруднения могат да възникнат от това?

Случай 5

Твърди се, че средиземноморската диета е много полезна - намалява риска от сърдечно-съдови заболявания и спомага за дълголетие. Как можем да проверим това твърдение, ако искаме да разберем дали ефектът зависи предимно от храненето или се дължи на генетиката на средиземноморските народи?

Задача 2: Попълни таблицата с обсъжданите методи в генетиката.

Биология

10 клас

Метод	Описание	Приложение	Пример	Интересен факт

Задача 3: Тест за бърза проверка на знанията.

Отговори в свободен текст:

1. Какво прави ДНК анализа толкова надежден метод в криминологията?

---

2. Какво представлява методът на близнаците?

---

3. опиши случай от реалния живот, в който има нужда от прилагане на генетичен метод?

РЕФЛЕКСИЯ

Ако можеш да разполагам с генетична лаборатория, кой метод бих използвал и защо?

КЛЮЧ ЗА УЧИТЕЛЯ. ИНСТРУКЦИЯ ЗА ПОДРЕЖДАНЕ НА КАРИОГРАМА

Очаквани отговори на задача 1:

- **Случай 1**

Метод: Популяционен метод

Обяснение: Той позволява да се изследва разпространението на генетични признаци и алели в изолирана общност, както и да се оцени генофондът и евентуалните специфични особености. Кръвните групи и тяхната честота са класически показатели за такива изследвания.

- **Случай 2**

Метод: Цитогенетичен метод (кариотипиране, съчетано с амниоцентеза/ хорионна биопсия)

Обяснение: Чрез наблюдение на броя и структурата на хромозомите могат да се открият аномалии като Даун (Тризомия 21), Клайнфелтър (XXY) или Търнър (XO) и пр.

- **Случай 3**

Метод: Хибридологичен метод

Обяснение: Кръстосването на двата сорта домати позволява да се комбинират желаните белези (устойчивост на суша и големи плодове) и да се получат потомци с двата признака.

- **Случай 4**

Метод: Молекулярен метод (ДНК анализ)

Обяснение: Сравняването на ДНК на съвременните претенденти с останките може да потвърди или отхвърли родството. Затрудненията могат да включват фрагментирана ДНК, смесени резултати и вероятност за няколко потенциални наследници.

- **Случай 5**

Метод: Метод на близнаците

Обяснение: Чрез сравняване на индивиди с еднаква генетика (еднояйчни близнаци), които обаче се хранят различно или живеят в различни условия, може да се оцени дали дълголетие и здравословните ефекти се дължат повече на храненето или на гените.